

A NŐK SZEREPE A TERRORSZERVEZETEK BEN

REZÜMÉ

A nemzetközi terrorizmus, az öngyilkos merénylők, főként a nők szerepe, mint öngyilkos terrorista kutatásunk tárgya. A nő szerepét vizsgáljuk a hidegháború időszakának terrorista szervezeteiben, majd a jelenkorban. Kerestük a választ arra a kérdésre, miért került a támogató szerepből a frontvonalba a „gyenge” nő. Az összefüggéseket a terrorizmus az aszimmetrikus hadviselés kérdéseivel együtt vizsgáltuk. Földrajzi tekintetben az IRA, az ETA a kurd terrorista nők, a csecsen, palesztin és a tamil merénylőket elemeztük. A hidegháború időszakából pedig Ulrike Meinhof, a Vörös Hadsereg Frakció meghatározó női szereplőjét vizsgáltuk.

BEVEZETÉS

*“Íme, egy nő, aki ma leckét ad hősiességből,
aki megtanítja neked a Dzsihad jelentését, a halál módját, a mártírhalált.
Íme, egy nő, aki megdöbbsenti az ellenséget, vékony, sovány, és gyenge testével.
Íme, egy nő, aki felrobbantotta magát, övele robbantak fel a tévhitek a nők gyengeségéről,
engedelmességéről, és elnyomásáról.”¹*

A terrorizmus elleni harc problémáival foglalkozó hazai és külföldi szakértők 1972-től számolnak a nemzetközi terrorizmussal. Az 1972. évi müncheni nyári olimpiai játékokon a „Fekete Szeptember” elnevezésű palesztin terrorszervezet egy akciócsoportja megtámadta az izraeli olimpiai csapat szállását, majd több sportolót túszul ejtve a fürstenfeld-brucki repülőtéren tűzharcba keveredett a bevetett német rendőrökkel és katonákkal, akik öt terroristát lelőttek, hármat pedig elfogtak. A túszul ejtett izraeliek közül kilencen haltak meg a terrorakció során. Ez a tragikus esemény hívta fel a világ közvéleményének és a kormányok többségének figyelmét a terrorizmus óriási veszélyére és nemzetközivé válására.

Lényegében ez a helyzet jellemezte a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemre való felkészülést 2001. szeptember 11-ig, a new yorki és a washingtoni, hatalmas áldozatokat követelő, al-Kaida terrortámadásig. A moszkvai színházban és a metróban, Csecsenföldön, Oszétiában, Beszlán városában, a madridi pályaudvaron, Londonban, Egyiptomban, Szaúd-Arábiában, a Fülöp-szigeteken,

---

¹ “It is a woman who teaches you today a lesson in heroism, who teaches you the meaning of Jihad, and the way to die a martyr’s death ... It is a woman who has shocked the enemy, with her thin, meagre, and weak body ... It is a woman who blew herself up, and with her exploded all the myths about women’s weakness, submissiveness, and enslavement.” Wafa IDRIS: The Celebration of the First Female Palestinian Suicide Bomber - Part II In: <http://www.memri.org/report/en/print610.htm> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

Afganisztánban, Törökországban, Izraelben, Indiában, és Indonéziában, valamint Afrika és Latin-Amerika számos országában 2001. szeptember 11-e után elkövetett, egyre nagyobb számú és egyre több áldozatot követelő terrortámadások világossá tették a haladó emberiség előtt az új típusú terrorizmus fokozódó veszélyét és az ellene történő határozott fellépés fontosságát, szükségességét. A haladó világ politikusai egyetértettek abban, hogy ennek a fellépésnek határozottnak, gyorsnak, összehangottnak és eredményesnek kell lennie. A múltban alkalmazott erők, eszközök és eljárások nem tudták meggátolni a nemzetközi terrorizmus akcióit és az újabb akciók előkészítését. Tehát új, jobban felkészült erőkre, új és hatékonyabb eszközökre, új és sikeresebb harci eljárásokra van szükség a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemben.

A HIDEGHÁBORÚ ÉS TERRORIZMUS, A NŐK SZEREPE A TERRORSZERVEZETEK BEN

1. A Baader-Meinhof csoport

„Természetesen azt mondjuk, hogy azok a barmok disznók.

Azt mondjuk, hogy az egyenruhás alak disznó, nem is ember. Ez azt jelenti, hogy nincs velük tárgyalni valónk, meg hülyeség is egyáltalán ezekkel az emberekkel szóba állni. És természetesen le is lehet őket löni.”

„Azt gondoljuk, hogy az embernek minden helyzetben, minden rendszerben és minden országban az a feladata, hogy ember legyen és segítsen embertársainak embernek lenni.”

Ulrike Meinhof²

A Vörös Hadsereg Frakció (németül *Rote-Armee-Fraktion*, röviden *RAF*; ugyancsak ismert, mint Baader-Meinhof csoport) egy radikális baloldali politikai csoport. Alapítói Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Horst Mahler, Irmgard Möller és Ulrike Meinhof voltak.³ A szervezetet törvénytelennek

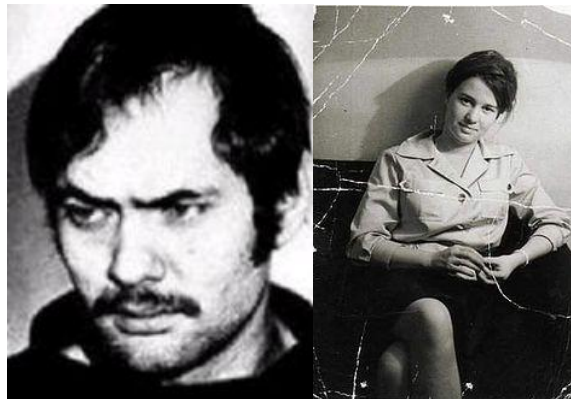
---

² Wir sagen natürlich, die Bullen sind Schweine. Wir sagen, der Typ in Uniform ist ein Schwein, kein Mensch. Und so haben wir uns mit ihnen auseinandersetzen. Das heißt, wir haben nicht mit ihm zu reden, und es ist falsch, überhaupt mit diesen Leuten zu reden. Und natürlich kann geschossen werden. "Wir glauben, dass der Mensch in jeder Situation, unter jedem System, in jedem Staat die Aufgabe hat, Mensch zu sein und seinen Mitmenschen zur Verwirklichung des Menschseins zu helfen." Dieter Wunderlich: Zehn Porträts, 1999. In: http://hu.wikiquote.org/wiki/Ulrike_Meinhof (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

³ A vezéralakok:

- Andreas Baader (München, 1943. május 6., †1977. október 18. Stuttgart) 1977-ben letartóztatták, társaival október 18-án öngyilkosságot követett el.
- Gudrun Ensslin (Bartholomä, 1940. augusztus 15., †1977. október 18. Stuttgart) börtöncellájában öngyilkosságot követett el.
- Horst Mahler (Haynau, 1936. január 23.) a 80-as években szabadult a börtönből.
- Irmgard Möller (Bielefeld, 1947. május 13.) 1977-ben öngyilkosságot kísérelt meg, 1994-ben egészségügyi problémáit figyelembe véve szabadlábra helyezték, jelenleg anonimitásban él.
- Ulrike Meinhof (Oldenburg, 1934. október 7., †1976. május 8. Stuttgart) 1976 májusában felakasztotta magát a cellájában.
- Jan-Carl Raspe (Berlin, 1944. július 24., †1977. október 18. Stuttgart) börtöncellájában öngyilkosságot követett el.

nyilvánították, majd az 1970-es évek elejétől kommunista terrrorszervezetként, vagy városi gerillacsoportként definiálták. Működési területe főként Nyugat-Németország volt. A szervezet merényletei az állami szervek apparátusai, katonai szervek (például amerikai támaszpontok) vagy politikai ellenfelek ellen irányultak. 58 halálos áldozat írható számlájukra – az ártatlan polgári áldozatokat is beleértve. A szervezet alapja az 1967-1968-as német egyetemi forrongásokhoz kötődik. A szervezet tüntetése a német társadalom érdektelenségébe ütköztek, melyeket a rendőrség erőszakos eszközökkel feloszlatta. Radikalizációjuk áruházak felgyújtásától, katonai célpontok elleni merényletekig terjedtek. Leghírhedtebb merényletüket, melynek hatását már az akkori média is sokszerűen közölte, a Német Munkaadók Szövetsége elnökének, Hanns-Martin Schleyernek a meggyilkolása volt 1977 őszén.⁴

Andreas Baader és Ulrike Marie Meinhof

A csoport talán leghíresebb tagja Ulrike Meinhof az alsó-szász Oldenburgban született 1934-ben. Gyermekkorának nagy részét az egykori hercegi székhelyen töltötte, majd édesapja munkahelyváltásával Jenába került. 1955-ben sikeres érettségi vizsgát tett egy weilburgi iskolában, ahol ő alapította a napjainkban is „*Spektrum*” címmel megjelenő iskolaújságot. 1955 őszén a Marburgi Egyetemen germanisztikát, filozófiát, pedagógiát és szociológiát hallgatott és itt kötelezte el magát az evangélikus reformmozgalom mellett. Ulrike Meinhof 1957 és 1969 között a *Konkret* című baloldali folyóirat munkatársaként dolgozott, 1960 és 1964 között pedig a folyóirat főszerkesztője lett. Ebben az időben vált a nyugatnémet baloldal egyik szimbolikus arcává, számos tüntetésen és egyéb rendezvényen vett részt. 1961-ben feleségül ment Klaus Rainer Röhlhöz, a *Konkret* kiadójához, házasságukból két gyermekük született, Beate és Bettina Röhl. 1967 végén a házaspár elvált, Meinhof pedig a két öt éves kislánnyal Nyugat-Berlinbe költözött. Bírósági tudósítóként megismerkedett Andreas Baaderrel és Gudrun Ensslinnel.

-
- Holger Meins (Hamburg, 1941. október 26., †1974. november 9. Stuttgart) 1974-ben éhségsztrájkba kezdett a fogvatartás körülményeinek javításáért, másfél hónappal később életét vesztette.
  - Astrid Proll (Kassel, 1947. május 29.) 1984-ben szabadult, azután nem állt kapcsolatban a RAF-fal.
  - Brigitte Mohnhaupt (Rheinberg, 1949. június 24.) 2007. március 27-én szabadult, feltételesen szabadlábra helyezték. In: http://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%B6r%C3%B6s_Hadsereg_Frakci%C3%B3 (Letöltés ideje:2011.03.31.)

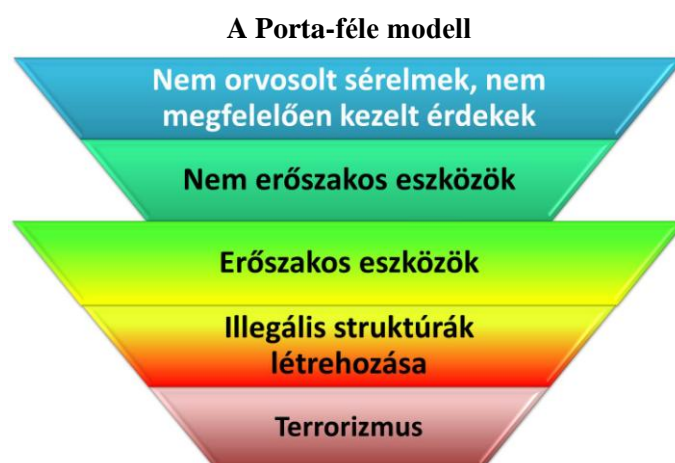
4 In: http://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%B6r%C3%B6s_Hadsereg_Frakci%C3%B3 (Letöltés ideje:2011.03.31. Lásd még: Konok Péter: RAF. A Vörös Hadsereg Frakció In: Rubicon folyóirat 2007/3. szám; Nemes János: Terroristák az NSZK-ban (Kossuth, 1978.)

Meinhof az elkövetkezendő időszakban egyre radikálisabb lett, elveszítette minden kompromisszumra való hajlamát. 1970. május 14-én részt vett Andreas Baader kiszabadításában. Ez az akció jelentette a Vörös Hadsereg Frakció megalakulását, ettől kezdve Meinhofot folyamatosan kereste a rendőrség. 1972. június 15-én Langenhagen városában elfogták. Meinhofot a kölni ügyészség vizsgálati fogházába vitték, ahol 1973 februárjáig tartották fogva, környezetétől teljesen elszigetelve. Meinhof ennek ellenére sikeresen kijuttatta „*Brief aus dem Toten Trakt*” című írását a cellából, amely kiváltotta a közvélemény rokonszenvét. 1976. május 9-én a börtön munkatársa a 719-es cellában az ablakrácsra felakasztva találta Meinhofot.

Meinhof halálának híre tiltakozásokat váltott ki NSZK-szerte és támadások érték az ország külképviseleteit is. Több németországi temető is megtagadta, hogy a terroristánót sírkertjében helyezték nyugalomra. Végül a berlini Marienhof temetőjében találtak számára sírhelyet.

A híressé, sőt népszerűvé váló terrorista nő pályája nem választható el a kor eseményeitől. A radikalizálódás folyamata köthető és magyarázható az úgynevezett „Porta-féle” modellel. Donatella della Porta olasz szociológus a társadalmi mozgalmak és a földalatti szervezetek létrejöttének sajátosságait elemző munkájában az olasz baloldali terrorizmus jegyei alapján olyan modellt állított fel, amely alkalmas a világ bármely térségében létrejött, politikai erőszakot alkalmazó csoportok kialakulásának tanulmányozására. Elmélete szerint egy társadalmi mozgalom továbbfejlődése alapvetően az adott ország politikai lehetőség-struktúrájának a függvénye. Értelmezése szerint potenciálisan nyerhető és veszíthető lehetőségeket jelent a társadalmi mozgalmából kinövő, erőszakot használó csoportok számára. Alapvetően az adott ország, állam azon belső lehetőségeit foglalja magába, amelyek alapján relatíve nyitottnak (rugalmasnak) vagy zártnak (rugalmatlannak) lehet minősíteni a politikai hatalmat; megmutatkozik a politikai intézményrendszer stabilitása, avagy instabilitása; az államhatalom megfelelő védekező-megtorló erőkkel és mechanizmusokkal rendelkezik; és olyan potenciális politikai szövetségesek jelenlétét feltételezi, amelyek lehetőséget biztosítanak a csoportok számára ezen politikai aktorokkal való szövetkezésre.⁵

A Donatella della Porta-féle ábra szerint az alábbi folyamat jellemezhető:

1. ábra. /Forrás: Béres János: Napjaink muszlim terrorizmusának gyökerei és visszaszorításának lehetőségei Doktori (PhD) értekezés Budapest, 2008. p. 50-53.
/Szerkesztette: Dr. Resperger István/

⁵ Béres János mk. ezredes: Napjaink muszlim terrorizmusának gyökerei és visszaszorításának lehetőségei Doktori (PhD) értekezés Budapest, 2008. p. 52.

Ulrike Meinhof a diákmozgalmaktól, a radikális újságírástól jutott el a konkrét fegyveres harcig a fennálló hatalommal szemben. A fejezet rész elején levő idézetek jól jellemzik személyiségének kettősségét, hiszen egyik mondatában az emberiség jobbá válását, másokban pedig az egyenruhások lelövését, megsemmisítését írta le.

A Porta-féle modell tehát az ő életén keresztül is megmutatta - a radikális írásokon, tüntetéseken keresztül - hogy a legális struktúrákról hamar átlépett az erőszak megszgyéjére, az illegális struktúrába: áruházak felgyújtása, szabadítási akciók, robbantásos merényletek, emberrablás.

Nőként is a szervezet nagyon aktív, meghatározó személyisége volt. Írásai⁶ továbbra is tükrözik személyiségének kettős oldalát. Egyik a megfelelni vágyó, a „jó ember” kategória. A másik a könyörtelen, a radikális, az erőszakot felvállaló és alkalmazó nő. Saját tragédiája talán az és a szervezetéé is, hogy a német állam akkori keményvonalas politikája, nem hagyott akkora teret számukra, mint a liberálisabb francia kormányzat a saját diáklázadásai kapcsán. Talán sokat akart, nem tudta meghatározni azt a szerepet és lehetőséget, amelyre az adott politikai, hatalmi viszonyok között reális lehetőség volt.

Az ETA terrorszervezet és a nők szerepe

Az ETA (**Euskadi ta Askatasuna** „Baszkföld és Szabadság”) baszk terroszervezet felépítése mutatja azt a fajta struktúrát, melyet erősen centralizálnak tekinthetünk. Jól elkülöníthetők benne a műveleti- és a támogató szerepek. A szervezet Baszkföld szabaddá tételét tűzte a zászlajára. Többet akart, mint a kulturális autonómia, de ez nem csak a spanyol koronának jelent és jelentett nehézségeket. A kulturális autonómia ugyan létezett, de a rendőrséget, a jogászok munkáját és az adószakembereket továbbra is Madrid kontrollálta. A szervezet hosszú ideje folyó harcában az jelentette az első komolyabb akadályt, hogy 1984-ig azok a franciaországi területek, melyeket menedékkül használtak, a spanyol-francia rendőri együttműködés miatt nem volt már biztonságos.⁷ A következő probléma a szervezet műveleti taktikájában keresendő. Baszk iparmágnásokat raboltak el, a kisebb ipari vállalkozóktól forradalmi adót követeltek, így társadalmi támogatásuk csökkent. A radikalizmus miatt a baszk népi csoportok messze kerültek a baszk erőszakszervezetektől.

A legnagyobb érvágást a mozgalomnak 1983-1987 között a spanyol antiterrorista egység 28 ETA tag dél-franciaországi likvidálása okozta.⁸ A GAL ("Grupos Antiterroristas de Liberación" - Antiterrorista Felszabadító Csoport) által megölték egyharmada nem is tartozott a terrorszervezethez egyes jelentések szerint.⁹

Az ETA útja:

1937: Franco megszállja Baszkföldet.

---

6 Ulrike Meinhof: Dokumente einer Rebellion - 10 Jahre "konkret"-Kolumnen. Hamburg 1972.

Ulrike Marie Meinhof: Die Würde des Menschen ist antastbar. Aufsätze und Polemiken. Berlin 1992.

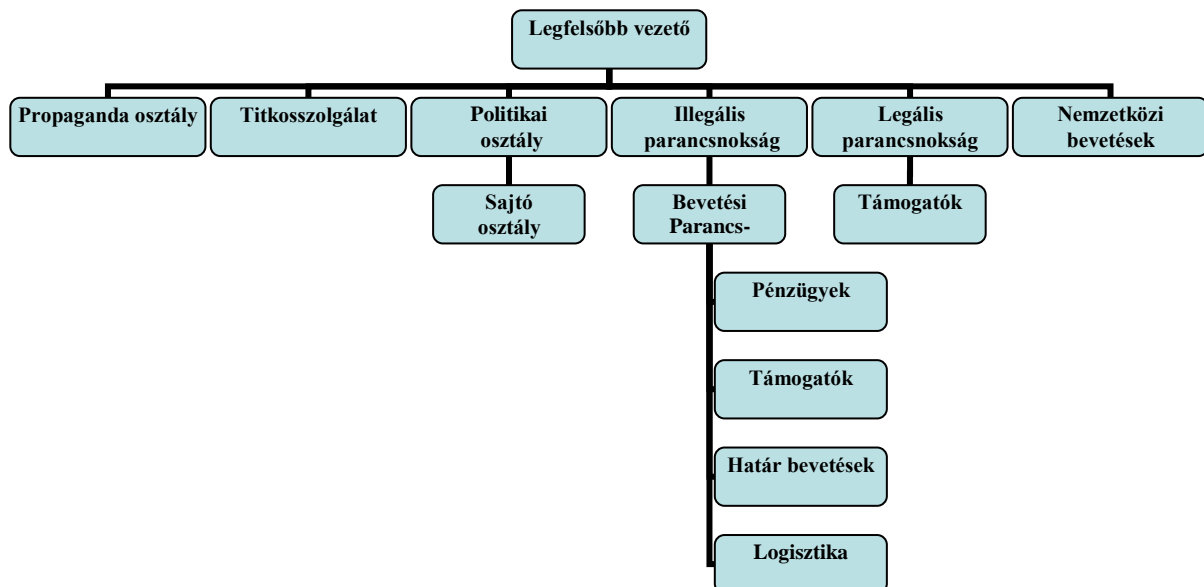
7 THAMM GEORG, BERNDT: Terrorismus p. 181

8 THAMM GEORG, BERNDT: Terrorismus p. 181.

9 In: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/141720.stm>) (Letöltve:2011.03.31.)

- 1959: Az ETA teljes függetlenséget tűz ki.
- 1961: A Spanyol hadsereg akciói megkezdődnek az ETA ellen.
- 1978: Az ETA mérsékelt politikai szárnya alakul meg.
- 1983-1987: A GAL tevékenysége.
- 1995: Aznar (az ellenzék vezetője) elleni merénylet.
- 1995: Blanco elrablása, tömegdemonstrációk az ETA ellen, Blanco halála.
- 1988: 60 napos fegyverszünet.
- 1998: Újabb fegyverszünet.
- 2000: Egységes Antiterrorpaktum, harc az ETA ellen.
- 2004: Az ETA bejelenti a fegyveres akciók végét, de kisebb robbantások még vannak.
- 2005: Az ETA dialógust kér a helyzet rendezésére, a kormány elutasítja.
- 2006: Újabb ETA fegyverszünet.
- 2006: Barajas repülőtéri merénylet.
- 2008: Carrasco lelövése.
- 2008: ETA vezetők letartóztatása Bordeauxban.
- 2009: Baszk regionális választásokon a szélsőségesek 8,24%-ot érnek el.
- 2009: Burgos, 2 halott, 64 sebesült bombamerényletben, Palma de Mallorcan.
2011. 01. 10: Hosszú és általános fegyverszünet meghirdetése.¹⁰

Az ETA terrorista szervezet felépítése

2. ábra. /Forrás: Thamm Georg, Berndt: Terrorismus p. 213./
/Szerkesztette: Dr. Resperger István/

¹⁰ Forrás: In: http://de.wikipedia.org/wiki/Euskadi_Ta_Askatasuna (Letöltés ideje: 2011. 03.31.)

Az ETA terrorszervezet is jól jellemezhető a Porta-féle modell alapján. A kezdeti legális kulturális autonómiáért folytatott küzdelemtől eljutott az illegális erőszakszervezetig. Történetének jellemzője a spanyol kormány ETA ellen folytatott, megalkuvást nem ismerő politikája. A GAL tevékenysége is jól példázza az esetet, mikor a „halál brigádnak” nevezett különítmény hajtott végre akciókat az ETA ellen.

Ha a madridi merényletre gondolunk, akkor pedig abszolút nem érthető az akkori kormány politikája, aki először engedett nyilvánosan teret a terroristák követeléseinek. Azzal, hogy kivonta csapatait Irakból, nehéz helyzetbe hozta a harcoló koalíciós erőket.

A terrorszervezet felépítéséből megállapítható a különböző felelősségi területeken a támogató és műveletet végrehajtó állomány elkülönítése. Ebben a szervezetben a nők 2000-ig valószínűleg nem kaphattak nagyobb szerepet a műveletek támogatásán túl. Több elemző szerint ezután már vezető tisztségeket is ők töltötték be. A hölgyeket nevesítették is a Palma de Mallorcai merénylet után: Iratxe Sorzabal 37, Izaskun Lesaca 34, Itziar Fernandez 26, Oihana De Cerain 32, Oihana Marin 32 évesek.¹¹ A hölgyekről közétették, ahogy a két első a legkeresettebb vezető, Izaskun Lesaca is tinédzser kora óta a francia szárnyhoz volt köthető.

Iratxe Sorzabal

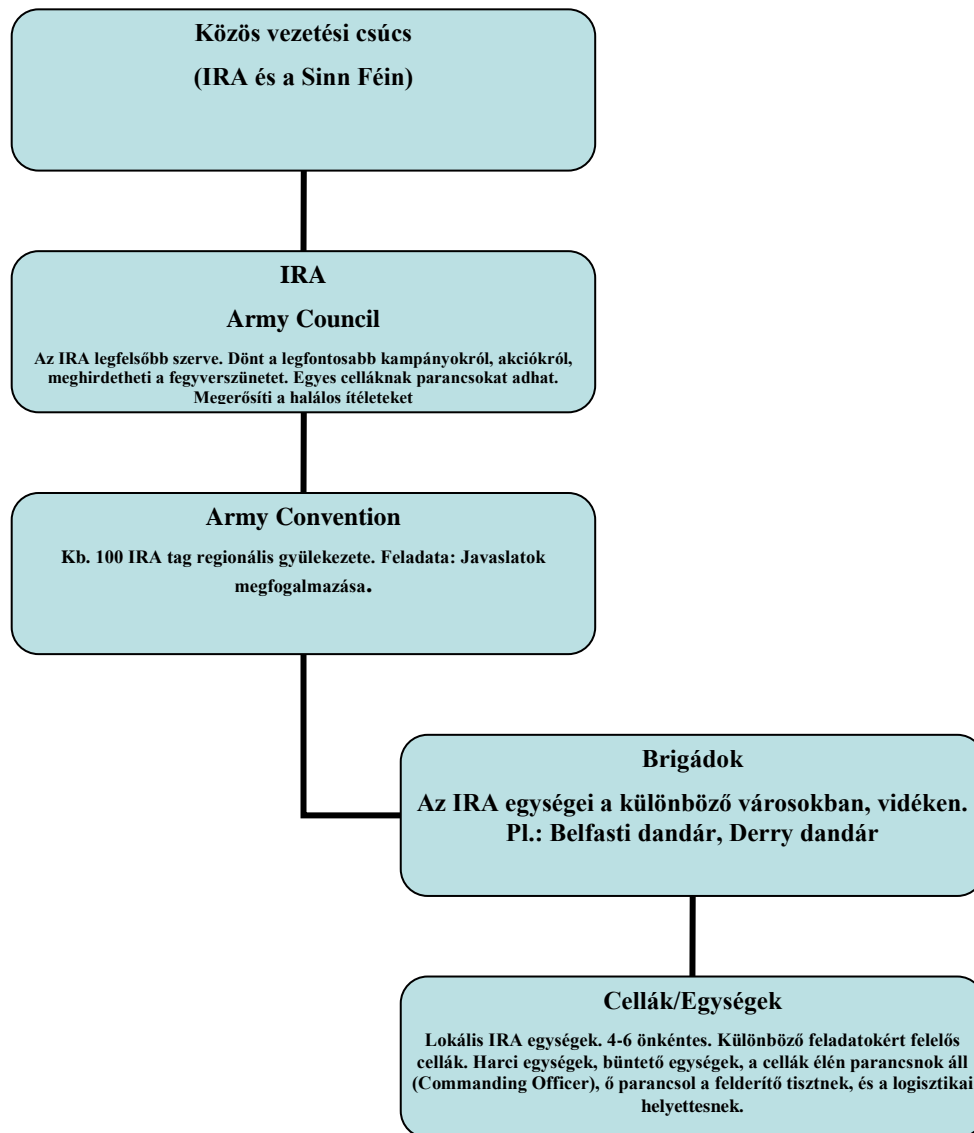
/Forrás: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/6397643/Iratxe-Sorzabal-Diaz-why-do-women-become-ETA-terrorists.html> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)/

Az IRA terrorista szervezet és a nők

Az IRA terrorista szervezet felépítése

---

11 Lásd: Hardliner María: ETA women emerge as top guns terror war In: <http://www.guardian.co.uk/world/2000/sep/24/spain.theobserver> (Letöltés ideje: 2011.03.31.) ; Nick Meo and Fiona Govan: Eta resurgent on 50th anniversary as women come to the fore In: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/5956832/Eta-resurgent-on-50th-anniversary-as-women-come-to-the-fore.html> (Letöltés ideje: 2011.03.31.) ; MARTIN PHILLIPS: Women bringing terror to Spain In: <http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/features/2581091/The-women-in-ETA-bringing-terror-to-Spain.html> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

3. ábra.

/Forrás: Bittner, Joachen u. Knoll, Christian Ludwig: Ein unperfekter Frieden- Die IRA auf dem Weg vom Mythos zur Maffia Közli: Thamm, Georg, Berndt. Terrorismus p. 185./

Megjegyzés. Az IRA 2005. 08. 20-án bejelentette, hogy beszünteti a fegyveres harcokat a brit kormány ellen.

/Szerkesztette: Dr. Resperger István/

Az IRA (Az IRA (*Irish Republican Army - Ír Köztársasági Hadsereg*) hosszútávra visszatekintő szervezet a terrorcsoportok özött.

Az IRA (1922-1969) szervezetet az Egyesült Királyságban illegális terrorszervezetként tartották számon. Az Amerikai Egyesült Államokban sem tartották terrorszervezetnek az IRA-t. 2005. július 28-án az IRA vezetőtanácsa (nemzetközi meglepetésre) bejelentette, hogy felhagy fegyveres akcióival, feloszlatja katonai szárnyát és ezentúl kizárólag békés módszerekkel, tisztán politikai úton és demokratikus programok révén akar küzdeni politikai célkitűzéseik megvalósításáért. Ha a szervezetükben a nők tevékenységét szeretnénk jellemezni a jól bevált Porta-féle modell szolgáltató újra alapot számunkra. Ha a forrásokat megvizsgáljuk, láthatjuk,

hogy röviden összefoglalva a nők, mint politikai agitátorok¹², mint pszichológiai műveleti előnyt jelentő személyek, mint politikai mozgalomban résztvevő éhségstájkolók¹³(1971), továbbá mint a vizuális hatású és propaganda eszközei voltak a szervezetnek.

AZ ISZLÁM INDÍTTATÁSÚ TERRORIZMUS

Az iszlám indíttatású terrorizmus jellemzői

„Bizonyos, hogy nem minden muszlim terrorista, de ugyanannyira igaz az is - és ez az igazán fájdalmas -, hogy majdnem minden terrorista muszlim.” Abdel Rahman al-Rashed vallástudós szavai ezek, de nem csak emiatt, hanem az elmúlt évek fanatikus vallási merényletei miatt is meg kell vizsgálnunk a vallási (iszlám) indíttatású terrorizmust. A jelenkor legnagyobb fenyegetését a nemzetközi terrorista hálózat, az al-Kaida jelenti. Bár a terrorizmus elleni küzdelemben sok sikert ért el a világ, de meg kell, hogy állapítsuk, a hálózat még jelentős tartalékokkal rendelkezik, valamint a vezetők közül mind Oszama bin Laden, a szervezet vezetője, mind Omar Molla, a tálib rendszer vallási vezetője, továbbá al-Zavahir, az al-Kaida második vezetője sem került a terror elhárító csapatok kezére.

Az iraki háború hatása is kettősnek ítélnélhető meg, hiszen a háború kezdetén Amerika szövetségeseit megosztotta, továbbá új színteret teremtett a nemzetközi terrorizmus csoportoknak. A színtér azért jelentős változás a nemzetközi életben és terrorista világban, mert Szaddam Husszein, Irak korábbi elnöke tiltotta a kapcsolatok felvételét, most Irak az egyik legfontosabb színterévé vált a terrorista csoportoknak. Az iraki háború előtt a nemzetközi harcosok vállalták az iraki területre történő beutazást, valamint a harcot a szövetségeseikkel.

A háború után a hatalomból kieső szunnita kisebbség, és az azokhoz tartozó párt-, állami- és katonai vezető elit által szervezett ellenállás és aszimmetrikus hadviselés¹⁴ jelentette a legnagyobb

---

12 Eoin Clarke : Women and Irish Republicanism (IRA) 1914-74
In: <http://searchwarp.com/Author26668.htm> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

13 Ireland's OWN: Women Freedom Fighters The Women Hunger Strikers of Armagh Prison DM Daugherty, October 2002 In: <http://irelandsown.net/armaghwomen.html> (Letöltés ideje: 2011.03.31.) ;

Eoin Clarke : Women and Irish Republicanism (IRA) 1914-74
In: <http://searchwarp.com/Author26668.htm> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

14 Az aszimmetrikus hadviselés az aszimmetrikus kihívásokhoz kapcsolható tevékenység, amikor a végrehajtók – legtöbbször saját életüket sem kímélve – hajtanak végre katonai akciókat, általában a magasabb technikai színvonalon álló féllel szemben. Az aszimmetrikus kihívások olyan nem hagyományos, vagy nem költséges ártó szándékú akciók, amelyek kivédésére nem készültek fel megfelelően (terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek bevetése, vagy azokkal való fenyegetés és az információs hadviselés). Ezt tartalmazta az 1997-ben elfogadott amerikai Nemzeti Katonai Stratégia. Az aszimmetrikus hadviselés ennek megfelelően a nem költséges, egyszerű eszközökkel és módszerekkel végrehajtott – gyakran önfeláldozó – gerilla, partizán jellegű rajtaütéseket és egyéb akciókat magában foglaló tevékenységek köre. Így a „gyengébb” technikai felszereltségű, a kevesebb kiképzést végrehajtó, általában megszállt területeken harcoló fél fegyvere, módszere a megszállókkal szemben. Ebbe a körbe tartoznak: öngyilkos merényletek, bombatámadások, logisztikai-, vezetési pontok elleni akciók, tisztek, parancsnoki állomány elleni merényletek, utánpótlási vonalak, szállítási útvonalak rombolása, valamint az ellenség ellátásának, utánpótlásának akadályozása, egyéb akciókkal. Legtöbbször nagyon nehéz a felderítése, mert alkalmazói nem tartják be a hadviselés előírásait. Irakban is számos alkalommal érte támadás a Szövetségek katonáit, polgári ruhákba öltözött katonáktól, vagy civilektől. Az ilyen jellegű hadviselésre nagyon nehéz a katonák pszichológiai felkészítése, a védekezés is sok problémát hordoz magában. Lásd :BURGER, K.- COOK, N.- KOCH, A.- SIRAK, M: What went right? In: JDW 30 April 2003 p. 20.

kihívást. A háború befejezése után a síita területeken Szadr ajatollah fegyveres követői is ezt a harcmodort alkalmazták.

Összeségében megállapítható, hogy bármennyire is sikerült az afganisztáni tálib rezsimet leváltani, s ezzel az al-Kaida ország szponzorát kikapcsolni, továbbá a terroristák kiképző bázisait felszámolni, az iraki hadsereget legyőzni, még mindig nem zárható ki teljességgel egy nagyméretű, sok áldozatot követelő terrorista támadás a világ bármely pontján. Az iraki történések sikerei ellenére, megállapítható, hogy a terrorista csoportok elszántsága növekedett, új bevetési területet, továbbá hitük szerint új „szent háborút” hirdetnek a világban. A szeptember 11-ei események utáni küzdelem számos területre kiterjedt. Egységes stratégiát hirdettek meg az államok, példának okáért jó volt a bankrendszeri szigorítások elrendelése, de további feladatok vannak még ezen a részterületen is. Számos bank, még mindig a fekete pénzek, a szervezett bűnözői csoportok és a terroristák paradicsoma. A világ számos részén közel 60-70 bank még nem biztonságos, azaz melegágya a korrupciónak, a pénzmosásnak, az adók kikerülésének.¹⁵ Több szakértő további erősebb lépéseket sürget a csoportok elleni fellépést illetően. Ilyen egyik szakértői csoport a Richard A. Clarke vezette is, akik a következő fő pontokban fogalmazták meg a további teendőket:

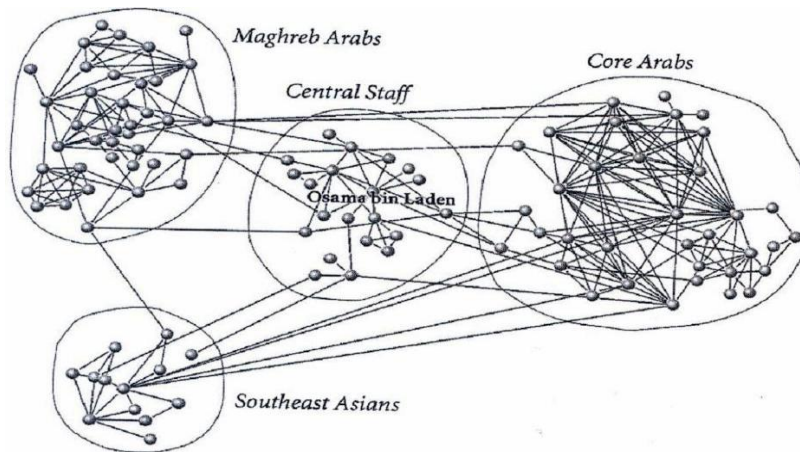
- A terrorista tettekre, öngyilkos merényletre készülöket el kell fogni, vagy meg kell ölni.
- Az iszlám világ fontosabb országaihoz közeledni kellene, segítséget kellene nyújtani számukra és mindent meg kellene tenni, hogy a nemzetközi terrorizmus csoportok támogatását beszüntessék.
- Az USA elleni terrortámadások lehetőségét a saját területről ki kell tolni a külföldi területekre, továbbá ezen a területeken is folyamatos megalkuvás nélküli harcot kell folytatni a csoportokkal.
- A fegyveres erők, a belbiztonsági szervek, a hírszerző hivatalok képességeit úgy kell alakítani, hogy az előző három feladatra maximálisan megfeleljenek.¹⁶

Az ilyen jellegű terrorista akciók azért is kerültek a küzdelem középpontjába, mert a világ jelenlegi legfontosabb energiahordozójának a legnagyobb kitermelő helyén aktivizálódtak. A nyugati világ energia függősége pedig e térségtől nagymértékben meghatározott. Európa 30, az USA 20%-ban míg Japán 70%-ban ebből a térségből szerzi be olaját. Fontos tehát, hogy a kitermelés, a szállítás biztonságos legyen. A fegyveres konfliktusok állandó résztvevőivé vált nemzetközi harcosok, – nemzetközi terroristák – a boszniai, a csecsenföldi, az afganisztáni, az iraki háború alatt tovább erősödtek. A háború számukra nemcsak lételemmé vált, hanem a tapasztalatszerzés, a kapcsolatok továbbépítésének színtere lett más nemzeti, nemzetközi terrorista szervezetekkel. Velük a pénzügyi forrásokat is számos esetben megosztották, támogatták a csoportok logisztikai-, kiképzési-, propaganda-, ideológiai-, valamint toborzó feladataikat. Így a világ számos országából érkező csoportjai, „összenöttek” egy globális, minden kontinenst átszövő világhálóvá, melynek vezetője, – Primus inter Pares¹⁷ – az al-Kaida lett.

15 „Korruption, Geldwäsche, Steuerparadise” térkép In: Le Mode Diplomatic: Atlas der Globalisierung p. 32.

16 CLARKE, Richard A.: Gegen die Krieger des Dschihad Der Aktionsplan p. 13.

17 Első az egyenlők között (latin)

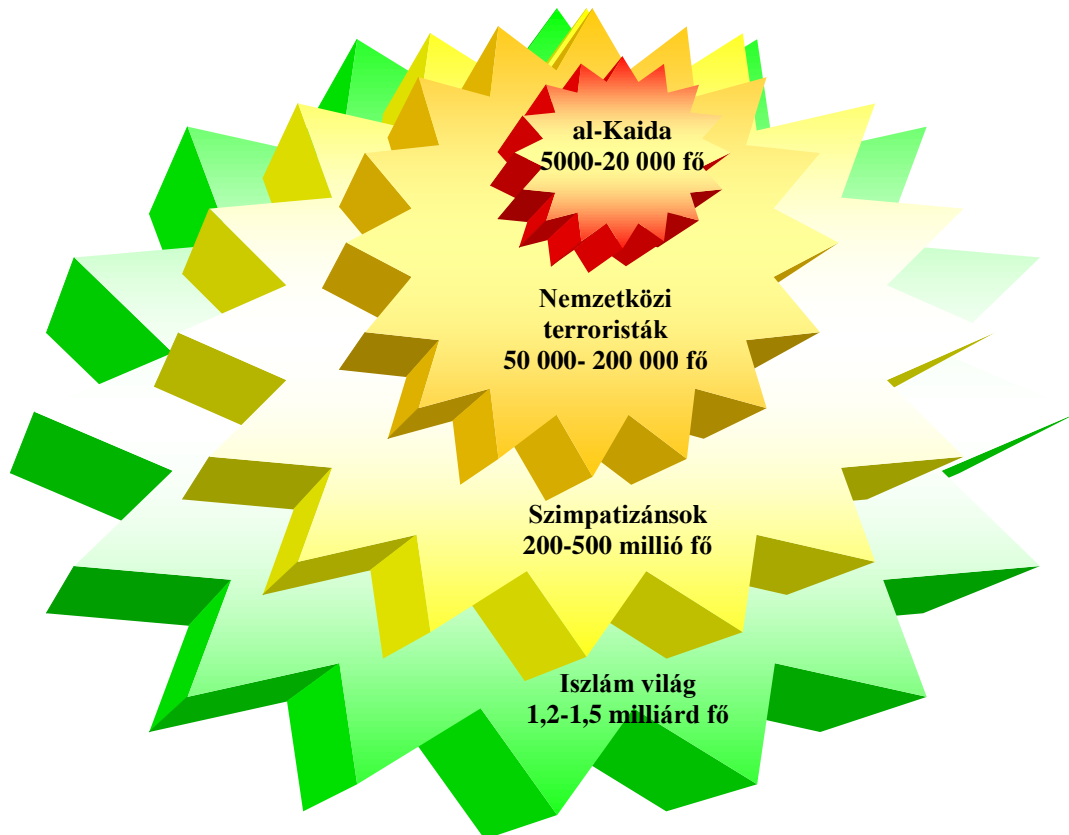

4. ábra. Forrás: Dr. Marc Sageman, “Understanding Terror Networks”

Céljaikat számos szakértő rendszerezte már, álljon itt egy változat:

- A számukra nem megfelelő kormányok bukásának az előkészítése, leváltásuk.
- Egy diktatórikus, teokrata vallási fundamentalista irányítású rezsim létrehozása.
- Esetleg egy nemzetközi vallási fundamentalista teokrata kalifátus létrehozása, amely a történelmi iszlám uralkodási formáján alapul.
- A legradiálisabb elképzelés szerint pedig az egész világot uraló, kalifátus megvalósítása a cél.¹⁸

Az iszlám (nemzetközi terrorizmus) elhelyezkedése az iszlám világán belül.

5. ábra. /Forrás: CLARKE, Richard A.: Gegen die Krieger des Dschihad Der Aktionsplan p. 29./
/Szerkesztette: Dr. Resperger István/

¹⁸ CLARKE, Richard A.: Gegen die Krieger des Dschihad Der Aktionsplan p. 20.

Ebből egyértelműen adódik, hogy számukra az USA jelenti a legnagyobb ellenfelet, mert ő képes megakadályozni regionális, valamint világszerte tervei is. Forgatókönyvük szerint, – sajnos megállapítható, hogy szimpatizánsaik száma milliós – először az iszlám szent helyeiről, később az iszlám országokból kell elűzni a „hitetleneket”, majd a harcot a nem iszlám országok területén is folytatni kell. A kisebbségekben élőknek azt ajánlják, hogy szubkultúráként ne integrálódjanak a társadalomba, hanem megtartva vallási, politikai-, ideológiai különállásukat, az iszlám jogot tekintésük életük alapjának, ezzel is erősítsék az iszlám szervezeteket, támogassák a nemzetközi terrorista csoportokat adományaikkal, tagságot verbuváljanak közülük az akciókhoz, az alvó cellákhoz, továbbá pihenőhelyet, menedéket adjanak szervezetük tagjainak. A csoportok további egymáshoz való kapcsolódását nemcsak a fegyveres konfliktusok, a vallás, de a nacionalizmus is felerősítette.

A kezdeti fegyveres konfliktusokban a gyarmatosítók ellen pozitív szerepben, majd a nacionalista mozgalmakban az országok magukra találásának időszakában, a fegyveres mozgalmakban tűntek fel. Ma a szerepük az izraeli-palesztin, vagy az iraki konfliktus kapcsán hasonló. A nemzeti érzelmeket használják fel az adományok, a tagok toborzásánál, az akcióik reklámozásánál. Az iszlám világ számára az egyik legfontosabb fegyveres konfliktus volt a Szovjetunió fegyveres erői elleni küzdelem Afganisztánban, ahol a propaganda szerint, egy nem iszlám vallású ország megszállt egy iszlám országot. De ugyanez a módszer jelentkezik a csecsen harcosok körében is az orosz féllel szemben.

Az iszlám terroristák további célkitűzései:

- Úgy befolyásolni a nyilvánosságot, – beleértve az USA-t és Európát is – hogy a jelenlétüket feladják az iszlám országokban, továbbá a kormányok támogatását befejezzék.
- Az USA-t és a nyugatot úgy bemutatni, hogy már nem sebezhetetlenek, és további agresszív támadó akciókkal gyengíthető, védtelenné tehető.
- A nemzetközi terroristák „sikerei” további megfelelő adományokra, támogatásokra bírják az iszlám tömegeket, esetleg kormányokat, hogy a szükséges létszámú regruta biztosítva legyen a csoportok számára.
- Az iszlám világ országai számára példaképpel szolgálni, megteremteni a további együttműködés lehetőségét a kormányzatokkal, valamint a többi csoporttal. Követendő magatartási formát mutatni az iszlám lakosai részére, továbbá bemutatni, hogy a történelem kereké az iszlám nemzetközi terrorizmus csoportok malmára hajtja a vizet.¹⁹

A szabad világ szimbólumai²⁰ ellen tervezett merényleteknek az is a célja, hogy a lakosságot elriasszák, elrémítsék, bizonytalanságban tartsák, vagy olyan súlyos gazdasági infrastrukturális károkat okozzanak, mellyel elérhető a politika iszlámmal szembeni változása. Azaz, Clausewitzzel élve „A háború tehát erőszak alkalmazása, hogy ellenfelünket saját akaratumk teljesítésére

---

19 CLARKE, Richard A.: Gegen die Krieger des Dschihad Der Aktionsplan p. 22.

20 A szimbólumok közé kell sorolnunk a bekövetkező sikeres akciók időpontjait is, mint a 9.11. (New York, Washington), a 3.11. (Madrid), 7.7. (London).

*kényszerítjük.*²¹ Összességében a terroristáknak egyszer sikerült a politikai céljukat elérni, a madridi merénylet után, mikor a spanyol kormány csapatait kivonta Irakból. Tehát a nemzetközi terroristák politikai céljukat részben elérték, mert a koalíció egyik országa politikai téren meghátrált.

A terrorista csoportok elemzése kapcsán a szerzők nem rejtik véka alá, hogy sajnos a terrorizmus elleni küzdelem egységes stratégiáját, több háttéralku is befolyásolja. Ezek azok az akciók, melyek a kormányok, titkosszolgálatok közreműködésével folynak a különböző túsok kiszabadítása kapcsán. Ezek a háttéralkuk a terrorista csoportok számára azt jelentik, hogy legközelebbi politikai céljaikat ilyen eszközökkel, zsarolással, túszejtéssel is elérhetik egyes esetekben.

A csecsen háborúk „zombijai” és „fekete özvegyei”²²

A közel két évszázadra visszaeredeztethető orosz–csecsen konfliktus mozgatórugója a csecsen nép Oroszországtól való függetlenedési törekvésében rejlik. A szovjet (orosz) időket jellemző kitelepítések, illetve az elnyomás és megtorlás politikája 1991 és 2006 között két orosz–csecsen háborúba torkollott. A szinte Dávid Góliát képet szimbolizáló orosz hadigépezettel szembeszálló csecsenek egyetlen lehetséges válasza az aszimmetrikus hadviselési módszerek alkalmazása volt. Az orosz megtorló módszerek durvulása óhatatlanul maga után vonta a csecsen terrorizmus kiteljesedését, ezen belül is a nők bevonását az ilyen jellegű műveletekbe.

A csecsenföldi női öngyilkos-terrorizmus jellemzői:

Bár nők már az 1994–1996 közötti első csecsen háborúban is részt vettek, az első női öngyilkos akcióra 2000 júniusában került sor: Khava Barayeva belevezetett egy robbanóanyaggal megrakott teherautót egy orosz katonai épületbe, a különleges erők állományába tartozó 27 orosz katona halálát okozva. 2001 novemberében Elza Gazuyeva követte, aki férje halálát bosszulta meg. Férjét ugyanis a szeme láttára lőtte agyon a később a testőreivel együtt általa felrobbantott orosz parancsnok. A csecsen női terroristák számos egyéb öngyilkos akciót, például túszedést, robbantást hajtottak végre.

A csecsen női öngyilkos terroristáknak két fő típusa ismert:

- Azon gyenge akaratú, elnyomott muszlim nők, akiket csecsen férfiak lelki vagy fizikai erőszakkal, zsarolással kényszerítettek öngyilkos akció végrehajtására („zombik”); ide sorolhatók a drogozó, vagy silány szellemi képességekkel rendelkező, befolyásolható nők is.
- A „fekete özvegyek” kategóriájába az orosz beavatkozás valamilyen következményeként az öngyilkos akciót tudatosan vállaló nők tartoznak; ezek többsége elveszítette valamelyik hozzátartozóját.

A palesztin terrorszerveztek és a nők szerepe

A hosszú történelmi múltra visszatekintő palesztin izraeli viszony már az 1960-as évek végére feltartóztatlanul terrorizmusba csapott át. Az 1960-as évek elején megalakult el-Fatah és a Jasszer

21 CLAUSEWITZ, Carl von: A háborúról I. kötet. p. 37.

22 A fejezetrész forrása: Béres János: A nők mint öngyilkos terroristák In: Felderítő Szemle 2007 szeptember pp17-19.

Arafat köré csoportosuló „fedajinok” („a magukat feláldozó emberek”) kezdettől fogva vonakodva vontak be nőket a terrorista akciók végrehajtásába. Valójában az arab világban a mai napig nem lezárt kérdés a nők „szent háborúban” (dzsihád) való részvételének létjogosultsága. A nők legfontosabb szerepe a radikális iszlám hívők többségének szemében még ma is az, hogy életet adjanak a harcosoknak, és forradalmi környezetben, harcra neveljék őket, valamint hogy támogassák a szervezet logisztikai, műveleti tevékenységét.²³

A vallási vezetők állásfoglalása viszont egyértelmű volt, az első női öngyilkos akciót követően. Az Al-Aksza Mártírjainak Brigádjai csoportjába tartozó 28 éves Wafa Idris hajtotta végre 2002 januárjában Jeruzsálemben, ahol hátizsákjába rejtett bombával egy embert megölt és közel százat megsebesített.

A kairói Azhar egyetem, amely a világ szunnita vallási közösségének legelismertebb vallási vezetői helye a következő kinyilatkoztatást tette: „*az, aki felrobbantja magát és vele együtt ellenségeit, mártírrá válik.*”²⁴ A vallási állásfoglalás (fatva) azonban megszorításokat is tartalmaz: csak az lehet mártír, aki direkt cselekedetet hajt végre, és nem lehet nem harcoló nőket és gyerekeket, öregeket felrobbantani. Ezt követően számos vallási vezető fejtette ki állásfoglalását, és egyre inkább a „mártírság legfelsőbb formájának” nevezték az öngyilkos merényletet. Muhammed al-Ghazali, a következőképpen fogalmazott: „*Ha csatába megyek, nem tudom visszatérek-e, meghalok-e. Aki ellen vonulok és őt a levegőbe robbantom, ez a mártíromság legfelsőbb formája.*”²⁵ Hasonlóan fogalmazott Abdel Rahman Al-Adawi a kairói egyetem iszlám jog szakértője: „*Egy izraeli agresszióval van dolgunk, ahol a palesztinokat kiéheztetik, nőket, öregeket, gyerekeket ölnek, házakat rombolnak le. Emiatt az ellenállás minden formája legitim, ahogy a sharija (iszlám jog) tanítja.*” Ibrahim sejk a kairói egyetem iszlám társadalomtudományok vezetője szerint: „*A nő öngyilkos merénylete önvédelemi cselekedet, az istenhez vezető úton.*”²⁶

A palesztin női öngyilkos-terrorizmus jellemzői:

- Függetlenül az egalitáriánus ideológiájuktól, a palesztin terroristacsoportok megszegték az öngyilkos női terroristák „felhasználása” kérdésében.
- Alapvetően két fő okra van szükség ahhoz, hogy elfogadják a női jelentkezőt: egyfelől kifejezett és saját kezdeményezésre van szükség a nő részéről, másrészt akkor, ha az akció során taktikai szükségszerűségből nő alkalmazása a célravezetőbb módszer.²⁷

A Tamil tigrisek és a nők szerepe a szervezetben²⁸

Az egykori Ceylon két jelentősebb népessége – a buddhista szingalézek és a hindu tamilok – közötti ellentét régi keletű, aminek történelmi, etnikai és vallási gyökerei egyaránt erősek. A 17 milliós Sri

23 Béres János: A nők mint öngyilkos terroristák In: Felderítő Szemle 2007 szeptember pp. 18-19.

24 THAMM GEORG, BERNDT: Terrorismus p. 97.

25 THAMM GEORG, BERNDT: Terrorismus p. 97.

26 THAMM GEORG, BERNDT: Terrorismus p. 97.

27 Béres János: A nők mint öngyilkos terroristák In: Felderítő Szemle 2007 szeptember p. 18.

28 A fejezet rész forrása: Béres János: A nők mint öngyilkos terroristák In: Felderítő Szemle 2007 szeptember pp. 19-20.

Lanka 74%-os szingaléz többsége a történelem folyamán, de különösen a 20. században számos olyan elnyomó intézkedést vezetett be a hindu és muszlim vallású tamil kisebbség ellen, ami az 1970-es évek elejére egy tamil szervezet, a Tamil Eelam Felszabadító Tigrisei (LTTE) létrejöttét eredményezte. 1983-tól kezdve, a palesztin tapasztalatokat felhasználva tovább korszerűsítették eljárásaikat. Az LTTE-n belül „Fekete Tigrisek” elnevezéssel külön „öngyilkos részleget” hoztak létre. A nők felkészítésére kezdetben nagy hatással volt a libanoni és a palesztin példa, később azonban a tamil körülményekhez igazodtak. A tamil nacionalizmus célirányosan ötvöződött a hindu tradíciókkal, amelyben az élet eldobásának, az önfeláldozásnak komoly hagyományai vannak. Ebben a világban túljelentkezés van, a szervezet hosszan kiképezheti, válogathatja a jelöltek tehetségét, megbízhatóságát.

A kurd kérdés és a nők szerepe

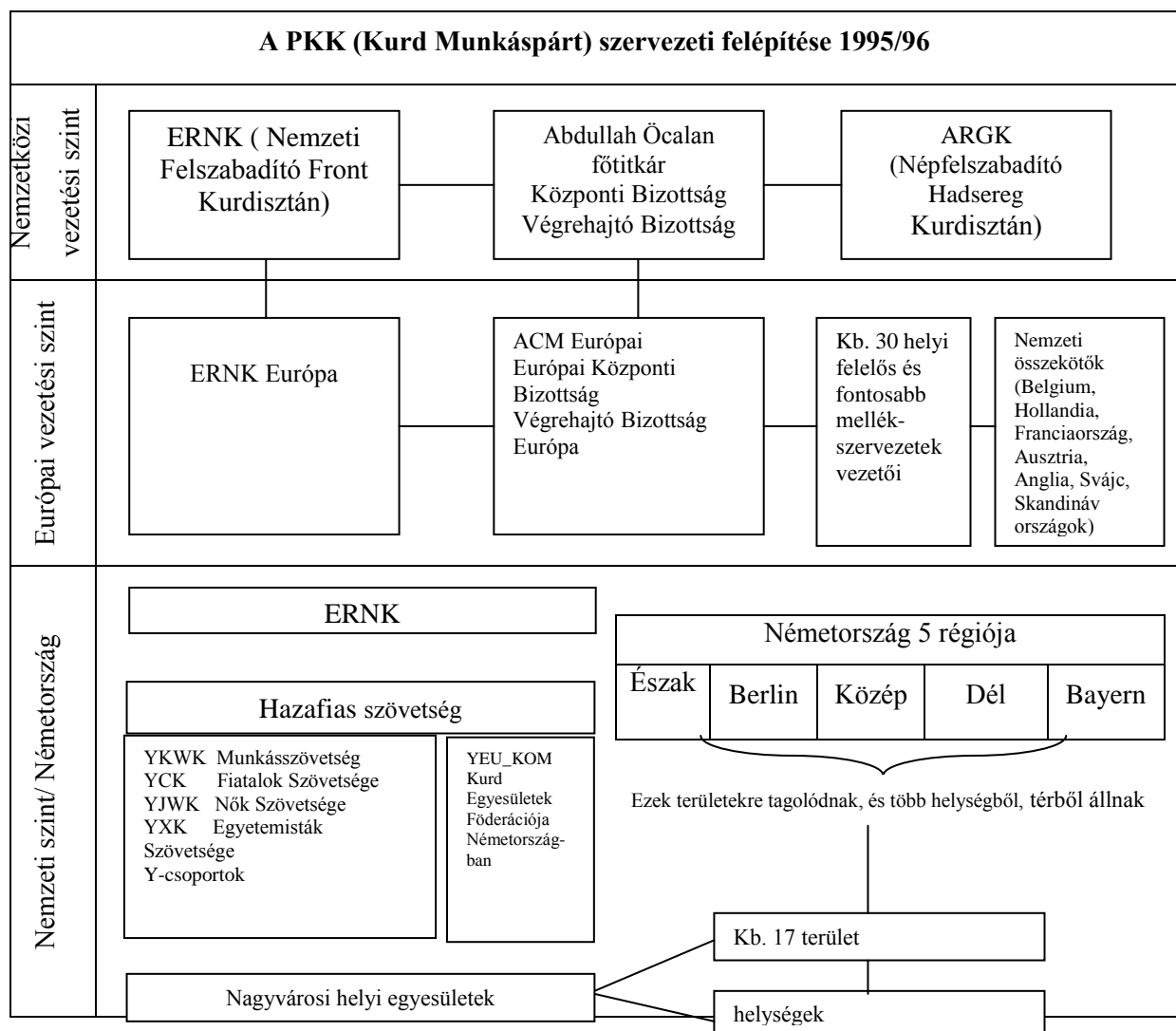
PKK²⁹ szervezeti felépítése:

- Európában közel több mint fél millió kurd él, ebből 450.000 Németországban-ezért az európai PKK centruma is ott volt (Kölnben).
- A PKK aktivisták száma ezen a részen 1990 első felében 5000 fő körüli volt, ami 1995-re 8900 főre duzzadt.
- Ugyanebben az időintervallumban a merényletek száma is nőtt a térségben 152-ről 200-ra.
- A 90-es években Németország mellékhadiszíntéréként szolgált.
- A 16 évig tartó kurd-török háború 1999 februárjában ért véget.
- 32853 rendkívüli eseménynél 5555 tagja a biztonsági erőknek elesett és 11.168 megsebesült.
- A támadások során 5302-en a civil lakosság közül meghaltak, 5877 megsérült.
- A terroristáknál a veszteség összesen közel 35.384 főre tehető, ebből 23.938 halott, 749 sebesült, 8693 életben hagyott és 2304-en megadták magukat.
- 3000 falu vált elnéptelenedetté, az elűzött kurdok száma 4 és 5 millió fő közé tehető.

---

29 PKK (Kurd Munkáspárt) története, adatai:

- 1978-ban alapították, cél: nemzet felszabadítása fegyveres harccal
  - 1984-ben megkezdődött a fegyveres küzdelem a török haderő ellen
  - 1985-ben megalakítják a Kurd Nemzeti Felszabadító Frontot, azzal a feladattal, hogy újabb harcoló erőt toborozzon,
  - A törökök erre válaszul bevezették a „faluvédő” (Dshasch) rendszert, melynek tagjai a PKK szerint kollaborátorok, kémek és árulók voltak
  - 1989-től ez a rendszer már úgy állt fel, mint a kurdok kiirtása kurdok által keleten
  - A PKK terroristák ellen a törökök fegyveres erőt állítottak fel
  - A hadsereg egyszerű katonákból, kommandósokból és gerillaharc ellen kiképzett katonákból állt
  - A csendőrség: A rendőrséghez tartozott a különleges csoport és annak terror-ellenes részlege .Török oldal: 200 000 katona, 70 000 rendőri tisztviselő, 25 000 „faluvédő”, 1500 terror-ellenes szakértő. Ellenük 2500-10 000 kurd gerilla (Nemzeti Felszabadító Hadsereg Kurdisztán), a felfegyverzett része a PKK-nak, aminek a vezetője, Abdullah Öcalan főtitkár volt
- Forrás: Tham: Terrorismus p. 190-193.

6. ábra.

/Forrás: Tham: *Terrorismus* p. 192./

/Szerkesztette: Dr. Resperger István/

Ami kurd kérdést illeti, számos változáson kellett, hogy átmenjen a szervezet, főleg a nagyobb migrációs események után. Miután a nyugati társadalmakban a kurdok letelepedtek, a viszonylagos jólét ellenére sem adták fel céljaikat. A Porta-féle modell itt is tetten érhető, hiszen a legális struktúráktól (egyetemisták-, nők szövetsége, stb.) eljutottak az illegális struktúrák szerepkörbe. Nagy számuk miatt földrajzi értelemben óriási területen találhatóak, nagyon nagy mozgósító erővel rendelkeznek. A nyugati társadalomban a nők szerepe még inkább kettős képet mutat. Az muszlim vallást követő nő itt szembesül az „ördögi” nyugat minden kihívásával, de tradicionális, kulturális és főként vallási okok miatt ez csak erősíti azt a folyamatot, melyet a szakértők „párhuzamos társadalomnak” neveznek.

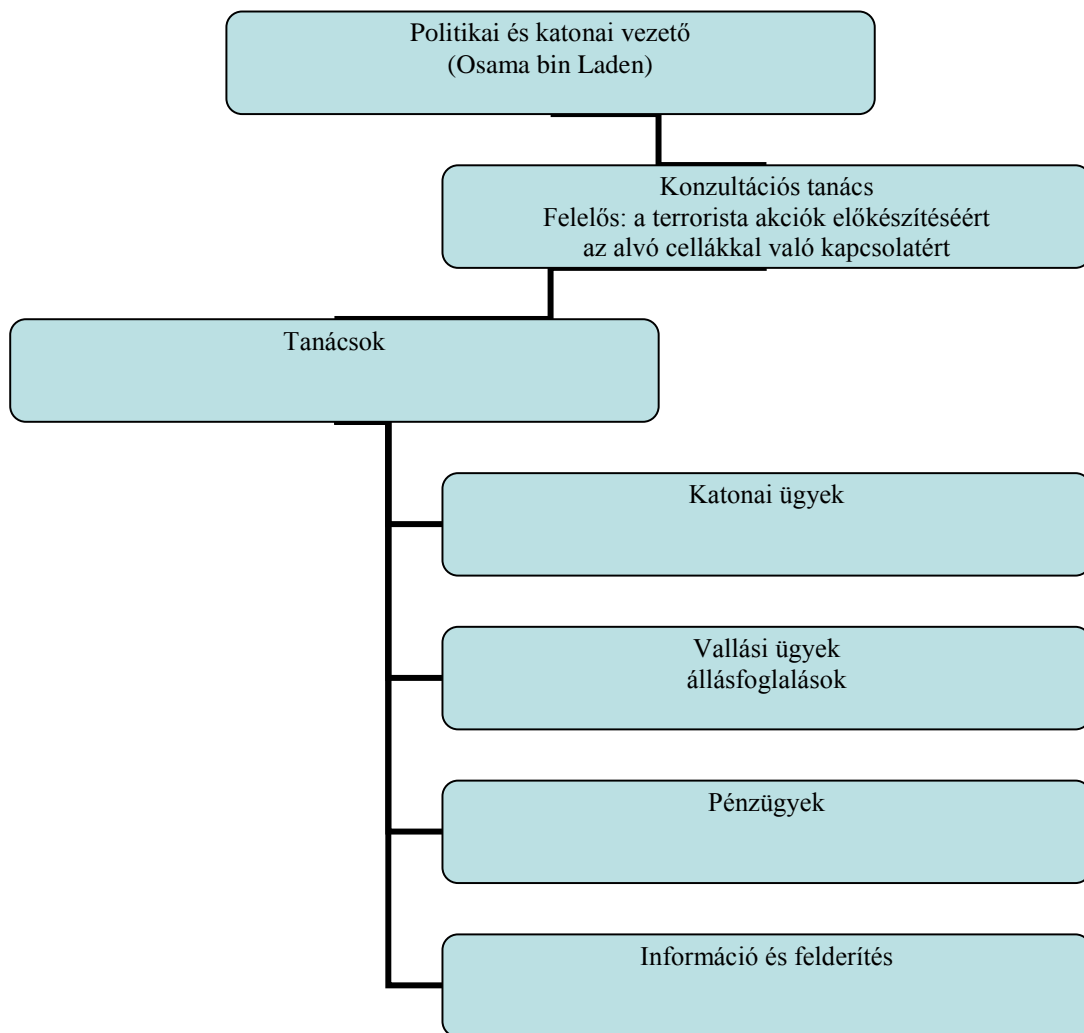
A nyugaton letelepedett muszlim hívők, nem veszi fel a befogadó társadalom nyelvét, kultúráját, vallásuk megváltoztatásáról pedig szó sem lehet. Így például Németországban, a nagyszámban egy

helyen letelepedők, külön diaszpórát alkotnak, s ezeken a helyeken belül építik ki szervezeteiket. Nagy előnyt jelent továbbá az is, hogy itt lehetőség nyílik arra, hogy a radikális elemek pihenjenek, felkészüljenek, továbbá arra is, hogy az „alvó cellák” rejtőzködjenek.

A nők szerepét ketté kell választani a fegyveres harc időszakára: amikor fegyverrel, öngyilkos merényletekkel támadták a török hadsereg erőit, illetve amikor a Nyugat-Európában letelepedett struktúrák szereplőiként.

Míg az IRA-nál azt láthattuk, hogy a történelem folyamán a támogató, propaganda szerepből a frontvonalba jutottak el, addig ez a folyamat a kurd nőknél fordított. A szervezett fegyveres harctól, az öngyilkos merényletektől a letelepedés után, alkalmazkodva a helyi körülményekhez, a tiltakozások, tömegdemonstrációk szervezése, a radikálisok bujtatása, felkészítése, támogatása került előtérbe.

Az al-Kaida terrorista szervezet felépítése³⁰

7. ábra.

/Forrás: Thamm Georg, Berndt: Terrorismus p. 231./

30 Megjegyzés: Az al-Kaida nemzetközi terrorista szervezet felső, stratégiai szintű vezetését ábrázolja csak az ábra. A világ közel 80 országát átszövő laza, gyakran csak eszmei közösséget vállaló csoportjait, alvó celláit nem ábrázoltuk.

KÖVETKEZTETÉSEK

- A terrorista szervezetek filozófiája, ha a terror szó kezdőbetűit használjuk fel a stratégia lényegének felvázolásához, érthetővé válik:

T	ervezz
E	lrettents
R	obbants
R	ombolj
O	kozz pánikot
R	eklámozz

- Az akciók kivitelezéséhez nagyon hosszú tervezési időszakra (4-6 hónap) van szükség. A közvetlen előkészületeknél már csak rövidebb előkészítésre (1-2 hét) van szükség, de a pontos mindenre kiterjedő alapos felderítés mindenképpen elengedhetetlen feltétele a sikeres akciónak. Ehhez a hosszú fázishoz kapcsolódik még a személyi felkészítés, az adott célországban az alvó cellák felélesztése, aktivizálása, vagy az országba történő bejutás, bejuttatás.
- A célpont kiválasztása mindenképpen központi jelentőségű szerepet kell, hogy játsszon az adott ország életében. Ennek megfelelően kell kiválasztani, megtervezni a hatásokat és utóhatásokat is mérlegelve. A robbantás, a leggyakrabban alkalmazott módszerré vált, akár robbanóanyaggal, vagy egyéb más vegyi úton előállított robbanószereket tekintve, mert ezek okozzák a legnagyobb pánikot, riadalmat, ezek hatása ellen a legnehezebb védekezni. Akár a legkisebb hátizsákban elhelyezett robbanóanyag is hatását és járulékos hatását tekintve a legnagyobb áldozatszámot produkálhatja. Ha ezekhez az elemzésekhez hozzá vesszük az elkövetés eszközeit, gépkocsi, repülő, vonat, akkor a hatás még fokozottabban jelentkezik, hiszen a terroristák a rombolásnál ezek járulékos hatásaival, (mozgási energia, tömeg, tűzveszélyes anyagok) is számolnak.
- A robbantást követő rombolás viszont már a pszichológiai hatás eléréséhez szükséges, hiszen a Világkereskedelmi Központ romjai hosszú időn keresztül figyelmeztetik az embereket, nincs teljes biztonság.
- A pánik, a sebesültek, a vér látványa a háborút „távoli rossz dolog”-ként megélő polgárok számára a másik jelentős sokkoló tényező. A terrorcselekmény bekövetkezése után, a kormányok bármennyire is igyekeznek rövid idő alatt cselekedni, mindenképpen egy ideig időhátrányban vannak a terroristákkal szemben. Idő kell ahhoz, hogy a mentők, tűzoltók, a

katasztrófa-elhárítás szakemberei megkezdjék a mentést. A nyugati társadalmak egyik hibája a gyors, korrekt tájékoztatás, sajnos ez az egyébként pozitív cselekedet, a terroristák egyik legjobb eszköze a cselekményeik, áldozataik, – az ő szempontjukból sikereik – bemutatására, reklámozására. Ha a tornyok lerombolására gondolunk, a második gép becsapódását a világ egyenes adásban nézhette.

- Az iszlám nemzetközi terrorista csoportok szemléletének elemzéséhez szükséges megemlítenünk, az eltérő gondolkodásmódot a célok és a harc kapcsán. Míg a nyugati világ értékei az emberek, a nők, a polgári személyek, és számunkra katonai célpontot, csak a „kemény célok” képeznek (harckocsik, lövegek, repülőgépek). Addig a terroristák szemléletében a polgári lakosság, a védtelenek a legkönnyebben megtámadhatóak, az igazán sikerrel kecsegtető célpontok. (Lásd 1. táblázat)

NATO/NYUGATI MÓDSZEREK ÉS ÉRTÉKEK	TERRORISTA MÓDSZEREK ÉS CÉLOK
Korlátozott célú csapás	Teljes körű pusztítás
Polgári lakosság megkímélése, meggyőzése, Emberek védelme Nők, gyermekek védelme	Polgári lakosság megsemmisítése, elrettentése Emberek elpusztítása
Áldozatok számának mérséklése	Áldozatok számát növelni
Működőképes infrastruktúra	Infrastruktúra rombolása (közlekedés/víz/energia/gazdaság/kereskedelem/idegenforgalom)
Működőképes állam, hivatalok	Teljes működő képtelenség gazdasági/politikai/gazdasági/kereskedelmi/idegenforgalmi
Elsődleges „kemény” célok (harckocsik/lövegek/rakéták/repülőek)	„Puha” célok (polgári lakosság)
Harcolók (combatant) ellenállásra képtelenné tétele	Nem harcolók (non combatant) megsemmisítése
1. számú táblázat	

Következtetések a nők szerepére a terrorista szervezetekben

A nők szerepét és alkalmazását több árnyalatú megközelítéssel jellemezhetjük.

A) A „harcos” terrorista szervezetek és a nők szerepe.

- A női öngyilkos merénylők kapcsán nem lehet mindenre érvényes következtetéseket levonni. Nem lehet kialakítani az öngyilkos női terrorista profilját.
- A szervezet – amennyiben bevonja módszertárába az öngyilkos-terrorizmust –, többnyire ugyanazon okokból teszi, szerte a világon: ³¹

31 Béres János: A nők mint öngyilkos terroristák In: Felderítő Szemle 2007 szeptember pp 17-19.

- egyszerű és olcsó módszer;
  - aszimmetrikus, és így hatásos választ ad a túlerőben lévő ellenség konvencionális túlerejére;
  - a jelentős emberi és anyagi veszteség mellett bizonytalanságot, félelmet kelt az ellenség soraiban;
  - nem kell attól tartani, hogy az ellenség fontos információkhoz jut az akciót végrehajtó személy elfogásával;
  - nagy hatással van a közvéleményre és a médiára.
- A nők felhasználása során mindezen fentebb felsorolt érvek kiegészülnek az alábbiakkal, a nőikkel kapcsolatos sztereotípiák (gyenge, védtelen), valamint egyéb sajátosságok (terhesség, ruha, kulturális szokások) taktikai előnyöket biztosítanak;
- a nők ösztönzést jelentenek a férfiak számára a szervezetbe való önként jelentkezésre (növelik a harcosok létszámát);
  - a női öngyilkos robbantó jelentős, fokozottan hangsúlyozott propagandisztikus hatást gyakorol a nyilvánosságra, a médiára;
  - pszichológiai befolyásoló hatással bír a társadalomra.

B. A főként politikai, társadalmi mozgalomként működő „nem harcos” szervezetek és a nők szerepe

Ebbe a kategóriába azokat a jelenleg vagy egykor terrorista szervezetként számon tartott csoportokat sorolom – bár mindig is vita tárgyát képezi a szabadságharcos versus terrorista - mint az IRA vagy a PKK európai tevékenysége. Ezekre a szervezetekre a fordított sorrend a jellemző. A nők az IRA-ban az első időszakban a nők, mint politikai agitátorok,³² mint pszichológiai műveleti előnyt jelentő személyek, mint politikai mozgalomban résztvevő éhségsztájkolók³³(1971), továbbá mint a vizuális hatású és propaganda eszközei voltak a szervezetnek. A későbbi időkben radikalizálódtak, nyúltak az erőszakhoz, a fegyverekhez. A PKK európai törekvéseiben letelepedésük után a viszonylagos jólét ellenére sem adták fel céljaikat. Nagy számuk miatt, nagyon nagy földrajzi térségben találhatóak, nagyon nagy mozgósító erővel rendelkeznek. Míg az IRA-nál azt láthattuk, hogy a történelem folyamán a támogató, propaganda szerepből a frontvonalba jutottak el, addig ez a folyamat a kurd nőknél fordított. A szervezett fegyveres harctól, az öngyilkos merényletektől a letelepedés után alkalmazkodva a helyi körülményekhez a tiltakozások, tömegdemonstrációk szervezése, a radikálisok bujtatása, felkészítése, támogatása került előtérbe. Azaz a szerep a jó anyától, a jó regruta és a jó öngyilkos merénylő sorrendben. A nő a 21. századra minden vallási kulturális közösségben egyenlőségre, elismertségre törekszik, sajnos élete árán is. Paradox helyzet ez a

32 Eoin Clarke : Women and Irish Republicanism (IRA) 1914-74
In: <http://searchwarp.com/Author26668.htm> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

33 Ireland's OWN: Women Freedom Fighters The Women Hunger Strikers of Armagh Prison DM Daugherty, October 2002 In: <http://irelandsown.net/armaghwomen.html> (Letöltés ideje: 2011.03.31.) ;

Eoin Clarke : Women and Irish Republicanism (IRA) 1914-74
In: <http://searchwarp.com/Author26668.htm> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

katonáknak, hogy soraikban is ott vannak a nők az anyaság hordozói, a fajfenntartás eszközei, de ellenséggé is sorba állnak, mely mindig is nagy pszichikus hatásokat érhet el.

C) Más szakértők³⁴ az alábbi következtetéseket vonták le:

- Általában egyszerű és alacsony költségű tervet kíván a női alkalmazás
- A világ egyes részein a nők alacsony társadalmi helyzetben vannak és ezért feláldozhatóbbak.
- Tamil "Fekete Tigrisek" a műveletbe cian tablettát visznek magukkal, semmiképp nem szeretnék fogságba esni
- A nők általában több érzelmi motivációval rendelkeznek, könnyebb őket motiválni, kiképezni.
- Nő sablon a védtelen nőről, anyáról, a női ruházat előnyt jelent a műveletben.
- A női bevetés után a terrrorszervezetbe a jelentkezők aránya növekszik, főként a médiahatás miatt.
- A lélektani előnyt jelent, hogy mindenki potenciális merénylő lehet, félelemmel tölti el az ellenséget.

Megállapítható tehát, hogy az eltérő társadalmi környezet, a kultúra, főként a vallás szignifikánsan meghatározó az öngyilkos terrorista nők motivációjában. A muszlim világban a férfival való egyenlőség a fő motiváció, mártírrá válni, a paradicsomba jutni. A buddhista világban önként kell jelentkezni, ki kell érdemelni a sok jelentkező közül, a buddhista belenyugvás a világ dolgaiba, a tett utáni elismertség lehetősége a fő mozgatórugó. Lehet, hogy a tetteseknek családi tragédiájuk, saját problémájuk adódott a megszállókkal, de a terrorista szervezet mindenekelőtt a szervezeti célokat (politika, vallási) tartja szem előtt. Azaz lehet fiatal, idősebb, lehet özvegy, lehet egyszerűen manipulálható, lehet hosszú időn át kiválasztott, felkészített, lehet muszlim, buddhista, keresztény, de a szervezet csak azt veszi figyelembe, mennyi a tett hozadéka, milyen média hatása lesz, illetve mekkora mozgósító erővel hat a szervezetbe történő jelentkezésre.

BEFEJEZÉS

A fentiekből élesen körvonalazódik az a tény, hogy a nők szerepe a terrorista szervezetekben egyre nagyobb. Európai gondolkodásunkkal és szocializációnkkal valószínűleg nehezen tudunk azonosulni azzal, hogy egy nőnek más kultúrában nemcsak feltétlenül a hagyományos szerepeknek kell megfelelnie, mint például az anya szerep, a feleség szerep stb. A történelem során gyakran találkozhattunk harcos amazonokkal, akiket férfiak követtek a halálba, azonban mai gondolkodásunkat a nőkkel kapcsolatban nem ezek az események határozzák meg. Egy azonban biztos: a nőknek minden kultúrában küzdeniük kell valamiért. Valamiért, amellyel azt gondolják, hogy érdemes érte harcolni.

A XXI. században terrorizmus elleni küzdelem globális méretűvé vált. Ez egy olyan harc, vagy háború, mely különbözik minden korábbi fegyveres küzdelemtől, mert olyan ellenség ellen folyik,

---

34 Jessica Davis: Women and Terrorism in Radical Islam: Planners, perpetrators, patrons? In: <http://centreforforeignpolicystudies.dal.ca/pdf/gradsymp06/Davis.pdf> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

amely nem látható. Ez az ellenség általában nem rendelkezik sem saját országgal, sem saját kormánnyal. Nincs szervezett (reguláris alakulatokból álló) katonai ereje, nem visel egyenruhát, egyetlen kormánynak sem felel a tetteiért. És nem tart be egyetlen nemzetközi szerződést sem (nemzetközi jog, hágai és genfi egyezmények a hadviselésről, stb.)

A nemzetközi terrorizmus egyre fokozódó tevékenysége és veszélyessége, áldozatainak növekvő száma, megköveteli a demokratikus kormányoktól és a nemzetközi szervezetektől, hogy az emberiség elleni főveszélyként szálljanak szembe a terrorizmussal.

A nemzetközi terrorizmus ellen csak összehangolt, egységes, a biztonság minden területére kiterjedő stratégiával lehet felvenni a küzdelmet. Ezen részstratégiák egyik legfontosabb és leghatékonyabb eleme a katonai erő.

Ezt az erőt csak okosan, pontos felderítési adatokra támaszkodva, alaposan felkészítve a konkrét feladatra lehet felhasználni. A Magyar Honvédség mivel a nemzetközi kötelezettségeiből adódóan, válságterületeken, a konfliktus katonai megoldásában (békekikényszerítés) és a konfliktus utáni helyzetekben (békefenntartás) is alkalmazásra kerülhet, elengedhetetlen katonái számára a terrorizmus elleni küzdelem katonai tapasztalatainak elsajátítása.

FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE, INTERNETEN TALÁLHATÓ ANYAGOK JEGYZÉKE

ARLEIGHT, BURKE, A.– CORDESMAN, ANTHONY: Global Terrorism and the Middle East Center Strategic and International Studies Washington, 2001. 81 p

BAUMANN, KENT: The Role of Intelligence in Combating Terrorism, Nemzetközi konferencia előadás, Balatonkenese, 2005. ápr. 18-29.

BÉRES JÁNOS: A nők mint öngyilkos terroristák In: Felderítő Szemle 2007 szeptember pp17-19.

BÉRES JÁNOS: Napjaink muszlim terrorizmusának gyökerei és visszaszorításának lehetőségei Doktori (PhD) értekezés Budapest, 2008. p. 52.

BILLINGSLEY, DODGE: Special co-operation at Salman Pak In: Janes Intelligence Review 2003 July p. 22-25.

BRAKE, JEFFREY D.: Terrorism and the Military Role in Domestic Crisis Management: Background and Issues for Congress Congressional Research Service, The Library of Congress, Washington, 2001. 23 p.

Combating Terrorism, A Participants' Background Guide for the February 2002 NATO RTO Workshop

CLARKE, Richard A.: Gegen die Krieger des Dschihad Der Aktionsplan p. 22.

CLAUSEWITZ, Carl von: A háborúról I. kötet. p. 37.

FM 90-10 Military Operation on Urban Terrain Washington, 1990. 240 p.

GORDON, P.H.: NATO After 11 September, Survival vol. 43, Winter 2000-02, pp 1-18

Istanbul Summit, NATO Public Diplomacy Division, Brussels, Belgium (2004. jún. 28-29.)

Joint Tactics, Techniques, and Procedures For Antiterrorism Joint Pub 3-07.2 17 Washington, 1998. 85 p.

KATZMAN, KENNET: Terrorism: Near Eastern Groups and State Sponsors, 2001 Congressional Research Service, The Library of Congress, Washington, 2001. 36 p.

KONOK PÉTER: RAF. A Vörös Hadsereg Frakció
In: Rubicon folyóirat 2007/3. szám;

KŐSZEGVÁRI TIBOR: A nemzetközi terrorizmus
elleni harc katonai feladatai, Hadtudomány, 2002.
március 3-14. oldal.

McQUIALLAN, ALAN: Planning a Response to
Terrorist Acts A George C. Marshall Központ
anyaga, Garmisch-Partenkirchen, 2000. 15 p.

NEMES JÁNOS: Terroristák az NSZK-ban
(Kossuth, 1978.)

NETANJAHU, BENJAMIN: Harc a terrorizmus
ellen, Alexandra Kiadó, Budapest, 1995. 165 p.

PRATT, NICK: What Terrorism Is and Is Not – A
Problem of Definition In.: [http://www.
marshallcenter.org/virtualcollege](http://www.marshallcenter.org/virtualcollege) 2001. 22 p.

RANSTORP, MAGNUS: Radical Religious
Terrorism: A Transnational Problem A George C.
Marshall Központ anyaga, Garmisch-Partenkirchen,
2000. 20 p.

Response to Terrorism, NATO Briefing, March
2005, NATO Public Diplomacy Division, Brussels,
Belgium

ROSTOVÁNYI, ZSOLT: Az iszlám a XXI. század
küszöbén Aula, Budapest, 1998. 498 p.

RTO/SAS-049 Specialist Team on Countering
Terrorism-Final Report-Part 1 5-7 November 2002

THAMM Berndt Georg: Terrorismus Ein
Handbuch über Täter und Opfer Verlag Deutsche
Polizeiliteratur GMBH Buchvertrieb Hilden, 2002.
525 p.
ISBN 3-8011-0457-5

TIBI, BASSAM: Vom Gottesreich zum
Nationalstaat. Islam als panarabischer
Nationalismus p. 12.

ULRIKE MEINHOF: Dokumente einer Rebellion -
10 Jahre "konkret"-Kolumnen. Hamburg 1972 ;

ULRIKE MARIE MEINHOF: Die Würde des
Menschen ist antastbar. Aufsätze und Polemiken.
Berlin 1992

Interneten található anyagok jegyzéke

ISENBERG, DAVID: US Wounded in the Shadow
In:
[http://www.atimes.com/atimes/Middle_East/EJ02A
k01.html](http://www.atimes.com/atimes/Middle_East/EJ02A
k01.html)

Operation Iraqi Freedom Quick Facts In:
[www.iwar.org.uk/news-archive/iraq/quick-
facts.htm](http://www.iwar.org.uk/news-archive/iraq/quick-
facts.htm)

WADE, JAMES P. – ULLMAN, K. HARLAN.:
Shock and Awe Archiving Rapid Dominance In:
[http://www.iwar.org.uk/military/resources/shock-
and-awe;](http://www.iwar.org.uk/military/resources/shock-
and-awe;)

<http://www.islamworld.net/>

<http://www.discoverislam.com/>

[http://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%B6r%C3%B6s
_Hadsereg_Frakci%C3%B3](http://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%B6r%C3%B6s
_Hadsereg_Frakci%C3%B3) (Letöltés
ideje:2011.03.31.)

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/141720.stm>)
(Letöltés:2011.03.31.)

[http://de.wikipedia.org/wiki/Euskadi_Ta_Askatasun
_a](http://de.wikipedia.org/wiki/Euskadi_Ta_Askatasun
_a) (Letöltés ideje: 2011. 03.31.)

<http://www.al-muslim.org/>

<http://www.musalman.com/>

www.dodccop.org/NCW/ncw.html

[www.globalsecurity.org.](http://www.globalsecurity.org)

[http://www.teror.gen.tr/english/organisations/html,](http://www.teror.gen.tr/english/organisations/html)

[http://www.teror.gen.tr/english/organisations/html,](http://www.teror.gen.tr/english/organisations/html)
www.c3i.osd.mil/ncw/
<http://www.islamic.org.uk/>

<http://www.islam-democracy.org/>

[www.cnn.com/us/fatalities;](http://www.cnn.com/us/fatalities)

Hardliner Maria: Eta women emerge as top guns
terror war In:
[http://www.guardian.co.uk/world/2000/sep/24/spai
n.theobserver](http://www.guardian.co.uk/world/2000/sep/24/spai
n.theobserver) (Letöltés ideje:2011.03.31.)

Nick Meo and Fiona Govan: Eta resurgent on 50th
anniversary as women come to the fore In:
[http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe
/spain/5956832/Eta-resurgent-on-50th-
anniversary-as-women-come-to-the-fore.html](http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe
/spain/5956832/Eta-resurgent-on-50th-
anniversary-as-women-come-to-the-fore.html)
(Letöltés ideje:2011.03.31.)

MARTIN PHILLIPS: Women bringing terror to Spain In: <http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/features/2581091/The-women-in-ETA-bringing-terror-to-Spain.html> (Letöltés ideje:2011.03.31.)

Eoin Clarke : *Women and Irish Republicanism (IRA) 1914-74* In: <http://searchwarp.com/Author26668.htm> (Letöltés ideje:2011.03.31.)

Jessica Davis: *Women and Terrorism in Radical Islam:Planners, perpetrators, patrons?* In: <http://centreforforeignpolicystudies.dal.ca/pdf/gradsymp06/Davis.pdf> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

Wafa Idris: *The Celebration of the First Female Palestinian Suicide Bomber - Part II* In: <http://www.memri.org/report/en/print610.htm> (Letöltés ideje: 2011.03.31.)

Ireland's OWN: Women Freedom Fighters The Women Hunger Strikers of Armagh Prison DM Daugherty, October 2002 In: <http://irelandsown.net/armaghwomen.html> (Letöltés ideje:2011.03.31.)